

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI Nr. 40

4 OCTOMVRIE 1925

In acest număr : Supralicităția demagogilor de *Octavian Goga*; Chiot câmpenesc, poezie de *Teodor Murășanu*; Glonteșe șovin și bomba umanitaristă de *Al. O. Teodoreanu*; Organizarea proprietăților de *Ion Iacob*; Farmecul de *Ion Gorun*; Reforma agrară în țările vecine de *P. Nemoianu*; Cetățenii de onoare de *C. Argintaru*; Săptămâna politică: Guvernarea de mâine de *Ion Balint*; Gazeta rimată: Menagerie politică de *Buffalo-Bill*; Insemnări: D. N. Iorga informează; Teorii constituționale; „Thebaida” la Cluj, Fonduri secrete; Încă un sacrificat; Teatru pentru copii, etc. etc.

CLUJ
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : PIATA CUZA VODĂ Nr. 16

Un exemplar 10 Lei

623

62

Țara Noastră

Supralicităția demagogilor

Cine urmărește ca un observator onest educația politică a maselor noastre nu are, de sigur, nici un motiv special să se bucure de constatările ce face la tot pasul. Trăim astăzi în perioada de copilărie a votului universal. Convingeri nu s'au format încă în creierii mulțimei. Exercițiul drepturilor nu s'a lămurit, realitatea și fantezia se confundă pentru moment în mintea cetățenilor. Sugestiunile trecătoare se substituie credinței, de-aceia sentimentul obștesc e inconsistent și capricios, iar rezultatele lui sunt adeseori neașteptate și pline de surprize.

La dreptul vorbind, zilele prin care trecem acum vor conta pentru posteritate ca epoca de aur a demagogiei.

În astfel de împrejurări, când ierarhia valorilor nu s'a fixat încă și cele mai elementare noțiuni de viață cetățenească așteaptă să fie limpezite de-aci înainte, nu e nici o mirare că speculatorii au năpădit arena. Chiotul lor răgușit răsună departe ca la toate bâlciurile unde se îmbie marfă ieftină. Buna credință a desrobotului recent e exploataată zilnic de tot felul de panglicari, care se împart pe cămașa lui. Cu toții lucrează după una și acelaș rețetă a făgăduielilor nesăbuite cu care-și exaltează auditoriul. Consecințele imediate ale acestui parazitism hrănit din infirmitățile infantile ale corpului nostru electoral se cunosc, și își fac de cap pela toate răspântiile. Deoparte masele populare sunt ținute în mod meșteșugit într'o surescitare permanentă, declanșând pretutindeni religia urii și slăbind temeliiile țării, — de alta, deodată cu nivelul parlamentarismului scăzut, mecanismul politic scârțâie, lăsând în urmă un măciuiș sterp și fără valoare.

N'ar fi o mare pacoste, dacă tribulațiile anarh'ice ar rămâne apajul unor acțiuni individuale, dacă pe ici pe colo temperamente de aventurieri ar scoate capul schimbând în bani mărunți nepriceperea deaproapelui. Din nenorocire însă, demagogia a devenit un fel de me-

toată tactică adoptată de partide politice, care se supralicitează unele pe altele în fața țăranilor. Ori-ce contact cu mulțimea se transformă astfel la noi într'un târg mincinos, într'o odioasă mistificare. Dela război încoace satele sunt inundate neconținut de nenumărați voiajori în ale democrației, care smucesc lumea de mânecă, înjură grozav, fac cu ochiul și trag jarul la oala lor. Alegerile inculte echivalează cu o scandalosă orgie, în care întreaga Românie se preschimbă pe câteva săptămâni într'o enormă panoramă. La astfel de prilejuri, ca niște paiețe meschine, negustorii de vorbe mari ies la lumină, și supralicitația e singura dogmă care-i călăuzește. A striga mai tare decât adversarul și a făgădui mai mult decât el, iată secretul biruinții. Unul împarte pământul arabil, altul dă pădurile, al treilea șterge birurile. Dela taraba lui, demagogul cu nările în vânt sbicuește norodul : „*Luați, mâncați! Ale tale dintru ale tale!*”

Scormonirea instinctelor vinovate e-suprema țință a acestor jonglerii pregătite cu o școală savantă și cu un ritual determinat de perverse abilități. Urmăriți, de pildă, psihologia semnelor în alegeri. Cutare gădila susceptibilitatea țăranilor cu un snop de grâu, altul zăpăcește pe muncitori cu două ciocane, unul vine cu plugul, altul cu ochiul lui Dumnezeu. Biată sărăcime, suptă de toate nevoile pământului, cum vor să te fericească matadorii libertății! Una din tainele de căpetenie care a asigurat reușita partidului țăranist la urnă e emblema secerii, plimbată alături de cămașa d-lui Mihalache. De ce ne-am mira, dacă învățând din pățania tovarășilor de arme d-nii Maniu-Iorga-Argetoianu, cunoscuții plugari cu palmele bătătorite, au adoptat coasa ca blazon al partidului lor, fără să se gândească o clipă măcar la grumajii ce-ar putea să fie sgâriați în ziua când partizanii s'ar însufleți și dincolo de vot cu sclipirile subversive ale acestui instrument tăios... Suntem în plină desfășurare de argumente vizuale, care de care mai aproape de sufletul celor mulți. Alegătorul e sgu-duit de această retorică mută a semnelui, imaginația lui se aprinde și buletinele curg. Sunt convins că acum în urmă de pildă, la alegerile agricole aici în Ardeal, trei sferturi din numărul voturilor date frun-țașilor Consiliului dirigent se datoresc acestei invențioase escamotări sentimentale. Tot astfel sunt perfect încredințat, că subsemnatul și amicii lui ar fi avut deunăzi o victorie sdrobitoare în cazul când ar fi primit să îmbogățească admirabila noastră heraldică electorală cu o opincă ciuruită sau niște îmblăcii, bunăoară...

Supralicitația demagogică a devenit, deci, armă de partid.

Ce va ieși din această întrecere fără inimă, în care de dragul unor succese efemere se aruncă tăciunii aprinși ai revoltei? Se va submina ori-ce încredere în omenia claselor conducătoare? Se va prepara sufletul milioanei ațâțate pe seama unui Spartacus, care cu catehism și cu ruble bolșevice va descinde într'o bunădimineață aici, să culeagă ce-au semănat la sate veselii antreprenori ai votului universal? Va crește încă acest val de haiducie politică, sau, după atâta amar de făgăduinți răsuflăte, electorul dela țară se va sătura și va reacționa împotriva măscăricilor? Cum va fi oare o asemenea reac-

țiune a poporului trezit la realitate? Va fi o mișcare sgomotoasă, un fel de *autodafe*, în care s'ar arde pe rug toate însingniile dovedite false pentru a fi înlocuite cu un parafectiv, menit să arunce ceata prorocilor mincinoși, — sau va interveni iarăși, pe urma decepției, străvechiul nostru marasm popular, această perdea întunecată după care s'au adunat atâtea grămezi de visuri sfărâmate?

Intrebări, la care e greu să răspundă cineva. Un lucru însă îl văd toți oamenii cum se cade: prăpastia spre care mergem.

Iată de ce, până la protestarea maselor scăpate din ghiarele beției trebuie să protesteze din colțul lui ori-ce creier sănătos și cinstit. Atmosfera aceasta grea de prostire a victimelor electorale trebuie să se curme. În afară de scârba cu care o va respinge bunul simț, o reglementare pe calea legii ar putea interveni cu măsuri drastice împotriva demagogilor. În definitiv, dacă s'a creat un minister al Sănătății publice pentru o prea legitimă acțiune de igienă fizică, de ce nu ne-am gândi și la stăvilirea maladiilor sufletești, care pentru dezorganizarea statului pot avea urmări mult mai grabnice și mai catastrofale decât pelagra sau tifosul exantematic! O normalizare pe terenul politic nu vom avea decât atunci, când partidele prin exponenții lor nu vor mai ieși din cadrul programului oficial mărturisit, și când orice abatere dela acest program cu gândul de-a înfierbânta mulțimea pentru un triumf de urne va constitui un delict care-și va atrage rigorile legii...

Că pentru aceste îngrijorări, ce ni se smulg din dorința de-a păstra neștirbită existența unei țări, noi vom fi stropiți cu noroiul rotativelor din Capitală în numele sfintei democrații, lucrul e lesne de înțeles și absolut suportabil. Într'o presă în care izvoarele generoasei doctrine țâșnesc prin călimarele d-lor Honigman și Blumenfeld, înviuirea de reacționarism e cartea de vizită cea mai preferabilă...

OCTAVIAN GOGA

CHIOT CÂMPENESC

*Lăsați-mă 'n vârtoarea câmpului
Să fiu un punct în lumea de culori,
Un bob în gălgâirea de comori
Svârlite din răsufletul pământului!..*

*M'aș arunca în sănătatea lui.
In zâmbetul de maci și de cicori,
In holdele clădite 'ncet de bori,
Și 'n râsul cald de floare-a soarelui.*

*M'aș înfrăși cu sfânta armonie,
Cu zâmbetul ce auie 'n câmpie,
Cu liniștea, cu umbrele, cu firea, —*

*Și sufletu-mi s'ar odihni 'n verdeață,
Simțind cum ca o umbră de dulceață
Ii trece peste ochi nemărginirea ...*

RUGĂ

*O, Doamne, fă-mi din suflet o albină:
Neodihnită găză călătoare
Peste câmpia-așternut de soare
Nebună după miere și lumină*

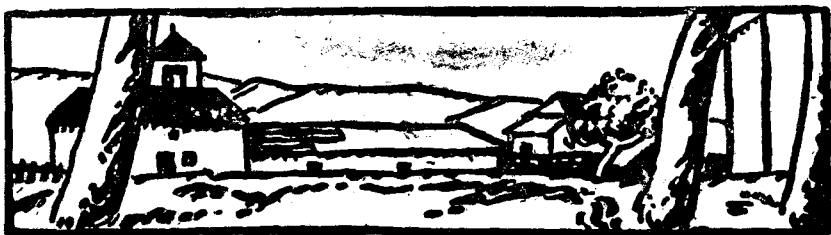
S'alerge peste valuri de suljină,
In scorburi de genuni să se coboare,
Să se cufunde 'n fiecare floare,
Cântând și culegând fără hodină...

Incovoiată sub poveri de miere
De zeci de ori să vină la prisacă,
Să-și toarne prețioasa bogăție...

Și beată de miresme și plăcere
Aripile de grabă să-și desfacă
Și să se-arunce iarăși în câmpie!..

TEODOR MURĂȘANU

Glontele șovin și bomba umanitaristă

Prin simplul fapt că *s'a produs*, un fenomen social, dacă nu are uneori o justificare morală, are în schimb totdeauna o explicație logică.

Axioma aceasta ne e trebuincioasă pentru analizarea rezumativă a câtorva întâmplări care depășesc importanța cotidianului, și în fața cărora, în loc să încleștăm pumnii sau să căscăm gura, am face mai bine să deschidem o hii.

* * *

Nici o jertfă n'ar fi fost prea mare pentru izbânda principiului care a triumfat în războiul actual: autodeterminarea popoarelor și așezarea lor pe baze firești, *deci naționale*.

Mature pentru o viață independentă, state noi au ieșit la iveală, cum iese puil când îi e să iasă din ou, nesigur încă și puțin buimac. Și'n timp ce peste trupurile Germaniei vinovate și hibridei Austrii, la care se adăugau stafia turcă și Bulgaria felonă, drapelele victoriei fâlfâiau de la New-York la București; în timp ce peste mormintele eroilor căzuți *pentru aceasta* o primire plină de făgăduinți se înjgheba grandios; în timp ce pe ruinele Verdunului, cocoșul galic trâmbișă până la extrema limită a bătrânului continent înviorat, ca un tragic paradox al vremilor pravoslavnică Rusie se prăbușea în besna hăului asiatic.

* * *

Străvechea noutate care e comunismul a început *întocmai* cum mai începuse oridecâte ori dezideratele lui absurde și în contra firii au cercat a fi aplicate.

Trândăvie, jaf, promiscuitate, lipsă de autoritate: anarhie. Urmează fatal: foamete, epidemii, moarte.

Conducătorii s'au menținut (ei, nu doctrina) așa cum s'au menținut și înaintașii lor în cursul istoriei:

Exces de autoritate: dictatură.

Și pentrucă piesa s'a jucat după program (era să zic pogrom), nu e nici un motiv ca ea să nu sfârșească cum a început și cum a mai sfârșit: în sânge.

* * *

Starea de lucruri dinăuntru Republicii sovietice a sfârșit prin a îngrijora pe inșiși zglobii dansatori pe vulcan. Aprehenziuni sinistre au început a neliniști somnul profesorilor nemulțumirilor populare. Soluția? Bolșevizarea Europei. (Colac de salvare).

* * *

Tentativa era pe punctul de-a isbuti. Abisul chemând abis, nu se putea ca apelurile haiducilor de la Moscova să nu trezească ecouri în păturile putrede din restul Europei. Dar, ca o replică energetică isvorâtă dintr'un superb instinct de conservare colectivă în clipa cea de pe urmă, cu spontaneitatea unei act reflex, apare fascismul: *fenomen latin*. Din organismul întremat al peninsulei, Mussolini eliminează comunismul cu ulei de ricin. Nici că se putea un leac mai adecuat unei ideologii care privea exclusiv stomacul!

De la semnarea păcii e prima oară când acul barometrului politic indică „beau fix“.

BCU Cluj / Central * * * University Library Cluj

Semnal al trezirii conștiinței naționale de pretutindeni, fascismul e, de bună seamă, un punct de plecare pentru normalizarea vieții. Tendința aceasta a manifestat-o fiecare națiune, conform cu desvoltarea istorică și *caracterul ei special*.

Vechea tradiție parlamentară engleză constituind o armă eficace și *suficientă*, în Anglia, cu duhul blândeții, aceleași voturi care au hotărât experimentul Mac Donald, încredințează puterea unui guvern conservator.

Motive identice *provoacă* în Spania dictatura militară. În Sârbia și Bulgaria, aproape la fel. Acum în urmă, alegerea lui Hindenburg la prezidenția Republicii germane nu-i nici ea lipsită de semnificație.

* * *

Vra să zică: *Europa respinge comunismul*.

Să fie oare cu putință?

Dar comunismul vrea binele obștesc (și-l și făgăduște).

Comunismul dorește egalitatea tuturor. Comunismul e dezinteresat, e fratern, e umanitarist.

Atunci, Europa nu vrea fraternitate (cu baioneta).

Atunci, Europa nu vrea egalitate (în mizerie).

Iacă, nu!

* * *

Plângi, presă democrată, plângi !..

* * *

Din cele spuse, și de altfel de toți știute, se vede treaba că metodele timorate nu servesc deocamdată la nimic.

Harta politică s'a redus la două puncte cardinale : Roma, Moscova. N'ai de ales: ori cu una, ori cu cealaltă. Restul e, vorba poetului, literatură.

Dar există o presă (acuș era să-i zic pe nume !) care se străduiește zilnic să ne probeze, că această alternativă nu există. Deoarece aici nu facem literatură, s'o lăsăm să zică.

* * *

Războiul între cele două Metropole e demult declarat (un eventual schimb de mărfuri nu constituie de cât o eroare și nu modifică nimic). Două concepții opuse, două structuri sufletești deosebite, și *mai ales* două metode.

Fascistul își pune cămașa (curios) pe piele.

Umanitaristul își pune cămașa (a l ce frumos) peste palton.

Fascistul știe ce vrea și-și urmărește ținta.

Umanitaristul vrea să *fie bine* și provoacă dezordini.

Fascistul impune disciplina și se supune ei.

Umanitaristul o subminează hrănindu-se din descompuneri (ca viermele).

* * *

Există fără îndoială și astăzi idioți cari să vadă în comunism o culme a evoluției umane. Pe-aceștia nu-i poți schimba, cum nu poți transforma prin persuasiune scobitorile în chibrituri suedeze. Dumnezeu să-i erte!

Dar este adevăratul umanitarist: șnapanul! Sub comanda lui, armatele compuse din delincvenți de drept comun, din spioni refugiați, din dezertori amnestiați, din trădători de patrie condamnați în contumacie, din oameni fără patrie tolerați din tembelism sau venalitate, din toată drojdia, din toată ticăloșia, din toate gorilele patimilor ancestrale, au servit umanitatea punând bombe în edificiile publice (Senatul român, Catedrala din Sofia, etc.), făcând trenurile să deraiere, depozitele de muniții să sară în aer, semănând doliu, desnădejde și demoralizare, generalizând Tatar-Bunarizarea.

Dar, cu prețul vieții atâtor nevinovați, tocmai bombelor umanitariste le-a fost hărăzit să trezească noroadele. Câteva gloanțe hotărâte s'au îndreptat *direct* asupra vinovaților, dar *numai* asupra lor.

* * *

Presa mai sus pomenită s'a alarmat mondial.

Am cetit bine: medievalism, obscurantism, șovinism, xenofobie, *doctrina urei*.

Totuși, anonimii redactori ai acestei prese simpatizează *pe față* (vezi dicționarul la cuvântul struț) cu *asasinatul anonim* (bombă, deraiere, etc.). Ca să ne-o dovedească, au înălțat și înalță Urali de maculatură. Și bine fac. Fiecare foaie e un cap de acuzare. Putem sta de vorbă. De aceea, de pe cel mai înalt pisc de hârtie ridicat de ei le zic lor astăzi:

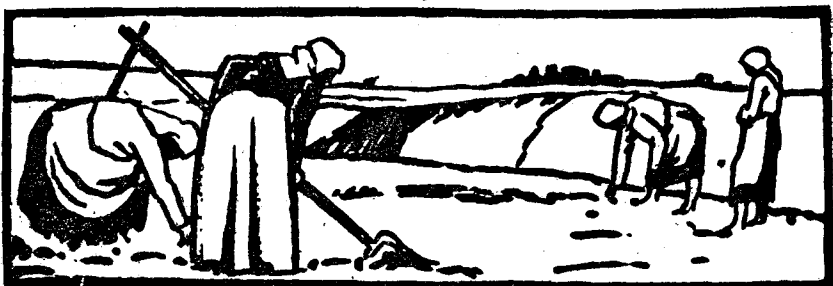
Domnilor confrați din presa democrată!

Cunoaștem foarte bine, prin chiar domniile-voastre, pe *toate* victimele glontelui, bastonului sau purgativului șovin, nominal. Cunoaștem foarte bine, iarăși, și pe *agresori*, cum spuneți atât de frumos (și delicat!). Progresele tehnice, tirajul și mica publicitate v'au permis să ne serviți și fotografiile. Foarte amabil. Vă mulțumim. Fiindcă vă place însă să vă socotim impersonali și obiectivi, n'ar fi stricat să ne faceți un bilanț. Ca să nu răscoliți patimi, ați fi putut exclude România. Ne-am fi mulțumit de-o pildă, dacă ați fi complectat statistica victimelor fasciste cu una a victimelor sovietice. Știu că e greu, dar cu mijloacele de investigație de care dispuneți ați fi putut măcar să puneți în fața *numelor* asasinaților italieni și ai deportaților spanioli, dacă nu alte nume, cel puțin *numărul de tone aproximativ corespunzător de masacrați ruși*.

N'ați făcut-o.

Și dacă așa stau lucrurile, nu vă mai vălcăriți, fariseilor și necărturarilor, că în contra tradiției acestui popor blajin și suferitor, și cu toată onoarea lui de agresiune carnasieră, sentimentul public preferă astăzi bombe umanitariste glontele șovin.

AL. O. TEODOREANU

Organizarea proprietăților

— Necesitatea și importanța organizării —

Organizarea proprietăților agricole la noi este problema unui viitor apropiat, care va frământa mult opinia publică, va da loc unor discuții largi, va deschide noi orizonturi în doctrina și în practica agrară de până acum, și, în sfârșit, va da mult de lucru guvernelor care se vor perinda la cârma țării. Aceasta mai ales în vechiul Regat și în Basarabia, unde organismul agrar abia a trecut dincolo de epoca începutului. Aici totul este încă primitiv, fără niciun sistem. Evidența pământului este un lucru necunoscut, gruparea potrivită pe teren a proprietăților o inovație abia înțeleasă. Capitalul rural și educația profesională sunt alte două laturi ale problemei, care până azi n'au fost nici măcar în mod serios studiate.

Urgența acestor chestiuni stă însă în strânsă legătură cu refacerea noastră economică. Mai ales după experimentările de până acum e lucru cert, că amânarea neconținută a soluțiilor ar însemna o întârziere vădită a refacerii noastre economice și o împiedecare intenționată a progresului nostru economic. Sunt multe și variate motivele care determină această urgență. Parte au un caracter general, care privește întreaga țară, parte un caracter local, care privește numai provinciile alipite. Să le precizăm:

1. *Necesitatea unei colaborări mai intensive a pământului ca factor productiv în refacerea și progresul economic al țării, iată motivul cel dintâiu.*

În materie de politică economică există o normă elementară, potrivit căreia progresul economic al unei țări se realizează printr'o încurajare și o colaborare armonică a tuturor factorilor de producție. Fiecare factor produce în raport cu capacitatea sa, cu gradul de dezvoltare la care a ajuns și cu situația specială în care se găsește. Progresul economic reclamă, deci, ca fiecare factor de producție să

dispună de libertate și de posibilitatea acțiunii sale, de oarece numai așa va putea să evolueze neturburat în spre bine. Rolul conducerii politice e tocmai să garanteze și să încurajeze această libertate și această posibilitate de acțiune a tuturor factorilor de producție după importanța și gradul lor de dezvoltare, de oare ce numai așa se va putea asigura colaborarea lor armonică și numai astfel se va putea garanta progresul economic al țării. A sprijini pe unul în detrimentul celuilalt ar fi o greșeală, de oare ce în acest caz perturbațiunile în producția țării vor fi inevitabile. Fiecare factor de producție trebuie organizat în mod sistematic, avându-se în vedere condițiunile specifice ale țării. Numai astfel factorii de producție vor putea fi capabili de a produce și mult și bun.

Evident că această normă generală de guvernare economică privește și țara noastră. Dacă trecem printr'o apreciere obiectivă toți factorii noștri de producție, suntem datori să constatăm că la noi pământul e factorul cel mai important. România este și azi o țară eminentamente agricolă, în care ocupația principală a populației a rămas agricultura, cu toate ramificațiile ei. Aproape 75% din populația țării e alcătuită din agricultori. Industria țării e încă prea redusă și prea inferioară. Produsele acestei industrii nu pot satisface nici măcar necesitățile interne. Afară de aceasta, produsele industriale nici calitativ nu pot concura cu cele ale țărilor occidentale. În urma inferiorității sale, industria țării nu mult poate adăuga ca factor de producție în ceea ce privește progresul economic al țării. Prin urmare, nu poate fi socotit ca factorul cel mai esențial de producție. Astfel la noi rămâne pe primul plan, ca factor de producție, pământul. Produsele lui vor putea reface economic țara și vor putea asigura progresul ei economic. Concepția noastră economică de guvernământ trebuie să plece de la această axiomă. Prin urmare, pământul trebuie organizat ca factor de producție, ca să fie capabil a produce și mult și bun. Numai așa vom curma cu o zi mai repede criza noastră economică, devenită cronică, în care ne zbatem dela război încoace. Regimul actual n'a admis această concepție. El a socotit oportun să așeze pe primul plan industria și capitalul național, rămânând pământul pe al doilea plan. Tot ce s'a conceput de patru ani încoace de actualul regim liberal dovedește clar și precis această preferință. Seria de legi concepute în materie economică fac dovada, că s'au angajat toate dispozițiile posibile și imposibile pentru încurajarea industriei și a capitalului, pe cât e posibil liberal. Cu atât mai puțin s'a făcut însă pentru pământ.

E o necesitate națională de netăgăduit aceea de a se încuraja industria și capitalul național. Există totuși o limită, peste care nu se poate trece cu această încurajare, fără a se primejdui interesele superioare ale țării. Regimul actual, la rândul său, a trecut departe peste această limită, legiferând fel și fel de restricțiuni, din care nădăjduia unele avantaje pentru concepția sa economică. S tuția de azi a țării face însă dovada, că această concepție economică nu mai corăspunde nici timpului și nici împrejurărilor. Ea nu este capabilă să refacă țara economic și nu va putea garanta progresul ei economic. Să se

atribuie suprimația în refacerea noastră economică unui factor care abia există, să se baricadeze în jurul lui întreaga viață economică a țării, înseamnă o experimentare din cale afară de riscată, și tot odată o tendință vădită a ține pe loc progresul economic al țării.

Industria și capitalul național sunt, fără îndoială, un factor economic important, dar să aștepti refacerea și progresul țării dela industria care abia există, și dela un capital prea redus în realitate, înseamnă perpetuarea, nu asanarea crizei economice. Operațiunile agrare realizate de regimul actual, precum și paliativele alese pentru potențarea producției agricole, sunt departe a se acorda cu importanța pământului ca factor de producție și cu dispozițiile legiferate în materie de industrie și comerț. Reforma agrară la noi s'a executat fără un program bine fixat, prea brusc, descomplexând serios întreaga organizare agrară de până acum. Tot ceea ce s'a realizat are nota superficialității și a neglijării pământului ca factor de producție.

O analiză a datelor statistice din viața noastră economică dovedește că slăbirea noastră economică merge pas la pas cu descreșterea și degenerarea producției noastre agricole. Golurile ivite prin această descreștere n'au putut fi umplute de produsele noastre industriale, astfel deficitul a accentuat slăbirea noastră economică. Aici este cheia devalvării monedei noastre.

În astfel de împrejurări amăgirea de sine nu e o soluție. Trebuie privită realitatea în față; trebuie fixat adevărul, care zice că atât capitalul cât și industria noastră sunt încă prea slabe ca să realizeze eforturile preconizate de regimul actual. A persista, deci, și pe mai departe în această concepție, înseamnă a se da țării o politică economică greșită. Trebuie să ne îndreptăm privirile spre celalalt factor de producție, spre pământ. Acesta trebuie bine organizat, ridicându-se capacitatea lui de a produce. Pământul, armonic repartizat în unități de producție, bine echipat cu toate elementele necesare producției, va putea asigura prin produsele sale atât refacerea noastră cât și progresul nostru economic.

Evident, această organizare se va putea realiza fără să se neglijeze industria și capitalul național.

2. Necesitatea unei unificări a organismului agrar peste întreaga țară este motivul al doilea care impune de urgență organizarea proprietăților.

România are azi două organizări agrare deosebite. Una în Ardeal și Bucovina, alta în vechiul Regat și Basarabia. Centrul de gravitate economic al acestor organizări este nesigur, iar structura de drept și de fapt a proprietăților este diferențiată. Unitatea politică a unei țări ar reclama și o unitate în structura ei agrară. Dar acesta e un ideal care la noi nu se va putea realiza, dat fiind felul cum e alcătuit statul nostru. Rămâne însă de realizat o uniformizare a acestui organism, ceea ce ușor se poate ajunge prin organizarea sistematică a proprietăților. Acelaș sistem de evidență a pământului peste întreaga țară, o grupare la fel pe teren a proprietăților, o educație profesională similară și institute similare pentru asigurarea capitalului rural, toate sunt ele-

mente care vor produce în timp scurt o organizare uniformă celor două organisme agrare din România. La acestea trebuie să se mai adauge și crearea unui centru de gravitație economică în Capitala țării, unde trebuiesc concentrate nu numai arterele acestui organism, ci și firele în-
tregei vieți economice.

3. *Potențarea producției agricole prin reconstruirea organismului agrar descompletat de operațiunile agrare ale statului* este al treilea motiv pentru soluționarea urgentă a organizării proprietăților. România, înainte de operațiunile agrare, era o țară latifundiară. Aproape 40% din pământul ei cultivabil era în mâna proprietății mari. Aceste proprietăți, mai ales în Ardeal și Bucovina, au fost bine echipate, având un inventar remarcabil, capital rural din belșug și educație profesională suprapusă. Astfel pregătită, această categorie de proprietate era capabilă a produce și mult și bun. Incontestabil, ea a și produs atât încât a satisfăcut toate necesitățile interne și a asigurat un surplus important pentru export. Proprietatea mică, la rândul ei, față de cea mare, a reprezentat aproape 60% din întreg pământul cultivabil al țării. Această categorie de proprietate nu era însă așa de bine echipată ca cea mare, n'avea inventarul necesar, nu dispunea de capitalul rural suficient, în sfârșit nu avea nici educația profesională corespunzătoare. În astfel de împrejurări, era ceva natural ca produsele sale să nu poată egala pe cele ale proprietății mari, nici în privința cantității, nici a calității. În această situație a categoriilor de proprietate, se înțelege, centrul de gravitate al producției agricole era concentrat la proprietatea mare.

În general, este de remarcă că toate categoriile de proprietate, atât cea mare cât și cea mică, s'au bucurat de o integritate organică, neavând puncte de defecțiune. Astfel, ele au avut toată capacitatea și posibilitatea de a produce și mult și bun. Pe lângă perfecțiunea lor organică, proprietățile au mai fost și menajate de stat printr'o politică economică potrivită, care a garantat producătorilor o mare rentabilitate a producției agricole.

După operațiunile reformei agrare, situația proprietăților s'a schimbat. Azi, atât proprietatea mare cât și cea mică au puncte de defecțiuni organice, care le diminuează capacitatea și le împiedică de a dezvolta forțele lor producătoare.

În urma operațiunilor de expropriere, făcute poate prea grăbit, proprietatea mare a fost mult redusă. Azi, abia 10% din pământul cultivabil este în mâna acestei categorii de proprietate. Această întindere e insuficientă pentru culturi intensive, pentru satisfacerea necesităților interne și pentru asigurarea unui surplus pentru export. Sunt convins că împotriva tuturor năzuințelor, reducerea excesivă a pământului cultivabil la proprietatea mare nu va putea fi înlocuită cu o cultură mai intensivă a terenurilor rămase în cadrele acestei proprietăți. Astfel intensificarea proiectată nu va putea asigura rezultatele din trecut. Această reducere forțată a proprietății mari constituie azi primul punct de defecțiune al acestei categorii de proprietate.

Operațiunile agrare de expropriere, afară de reducerea forțată a proprietății mari, au mai adus și alte inconveniente economice. Felul

cum aceste operațiuni au fost realizate a produs o schimbare bruscă în persoana proprietarului, a oprit orice inițiativă particulară și a subminat evoluția agrară națională în momentele cele mai potrivite, lăsând neexploatate conjuncturile bine venite de a se crea o clasă socială românească suprapusă în Ardeal. La aceasta se mai adaugă, că prin expropriere s'a desființat chiar și siguranța și stabilitatea dreptului de proprietate.

În urma propagandei deșănțate, făcută de unele partide politice, atmosfera în jurul proprietății mari este azi cam ostilă. S'a aclimatizat în opinia publică și în păturile populare convingerea, că pământul ar trebui să fie un monopol pentru țărani, iar proprietățile mari ar trebui să fie desființate.

Sub apăsarea acestei opinii publice, organele de executare a operațiunilor de expropriere sunt pe de o parte prea radicale, pe de altă parte nu mai sfârșesc cu expropriările. Astfel, proprietățile mari nu mai au siguranța zilei de mâine, și aceasta constituie al doilea punct de defecțiune, care roade azi la temelii proprietățile mari, în urma cărora ea nu-și poate dezvolta în întregime forțele sale de producție.

Operațiunile agrare, executate în mare grabă, n'au asigurat timpul de tranziție pentru trecerea pământului dela proprietatea mare la cea mică. În lipsa acestei posibilități de tranziție, lichidarea proprietății mari s'a făcut fără pregătire, cu pierderi enorme pentru ea și în general pentru întreaga viață economică a țării. S'a nimicit munca multor decenii, făcută după un program bine chibzuit, s'a prăpădit un inventar remarcabil și s'a scos din activitate o generație întreagă de profesioniști, care azi sunt peritori de foame. Această lichidare forțată constituie al treilea punct de defecțiune a proprietății mari.

Proprietatea mică, prin operațiunile agrare ale statului, a câștigat și ca importanță și ca întindere. Azi aproape 90% din pământul cultivabil din întreaga țară este în mâna proprietății mici, adică în mâinile micului cultivator. Odată cu trecerea pământului cultivabil s'a transpus și punctul de gravitație al producției agricole dela proprietatea cea mare asupra proprietății mici. Azi proprietatea mică e aceea care trebuie să producă mult și bun, ea e datoare să asigure toate necesitățile interne și surplusul pentru export.

Se pune acum întrebarea, dacă proprietatea mică, dacă micul cultivator, poate satisface aceste îndatoriri, care sunt ale pământului cultivabil al țării? Răspunsul la această întrebare este scurt. Mica proprietate nu poate satisface, deocamdată, acestei îndatoriri, pentru că proprietatea mică suferă și ea de defecțiuni organice. Ea nu dispune mai întâi de capital rural potrivit și ușor. Micul cultivator e lipsit de bani și n'are posibilitatea de a ajunge la capitalul necesar pentru echiparea potrivită a gospodăriei sale cu instrumentele necesare unei culturi mai bune a pământului. Astfel, el e nevoit să muncească pământul cu instrumente rudimentare, în urma cărora producția agricolă scade și degenerază neconținut. Pe vremuri, în Ardeal, patru mari institute financiare privilegiate de stat au asigurat proprietăților capitalul rural necesar pentru producția agricolă. Azi, aceste institute nu

mai sunt. Statul nu s'a îngrijit de înlocuirea lor. Astfel, proprietatea stă fără posibilitatea unui credit rural. În lipsa acestui credit suferă și evoluția agrară națională, de oare ce elementul românesc nefiind sprijinit nu poate prinde teren față de elementele minoritare, care au rămas bine situate pe urma politicii de opresiune din trecut. Această lipsă de credit rural este primul punct de defecțiune organică a proprietății mici.

Micul cultivator nu dispune de educația profesională necesară unei culturi agricole intensive. Lipsa acestei educații profesionale are două repercursiuni la țăranul nostru. Una e că tot ceea ce produce el, față de ceea ce a produs marele proprietar înainte, apare cu totul inferior; apoi înseamnă nu numai o descreștere cantitativă, ci și una calitativă.

Prin operațiunile agrare, statul a trecut mult pământ cultivabil asupra proprietății mici. Operațiunile de împrumut, cu care s'a realizat această trece, au avut însă un caracter provizoriu. Nu s'a făcut definitiv formele legale, măsurătoarea la fața locului, iar în Ardeal și Bucovina înregistrările în cărțile funduare. Astfel țăranul n'are încă constituit dreptul său de proprietate asupra lotului de împrumut. Urmarea firească a acestui provizorat e că țăranul nu muncește lotul primit ca fiind proprietatea sa, îl socotește încă nesigur, și astfel munca lui are caracterul inferiorității.

Această nesiguranță a dreptului asupra lotului său constituie al treilea punct de defecțiune, care atinge însă numai proprietățile mici realizate prin operațiunile de împrumut.

La defecțiunile organice, atât ale proprietății mari cât și ale celei mici, se mai adaugă și lipsa unui regim economic chibzuit, care să garanteze rentabilitatea producției agricole. Apoi, neajunsurile de comunicații, greutatea de export, lipsa de deșeururi interne și externe. Toate aceste împreună fac ca producția noastră agricolă să descrească și să degenereze din zi în zi. În zadar sunt toate paliativele la care recurge guvernul, această slăbire nu se oprește. Azi mari întinderi de pământ rămân necultivate, sămânța întrebuițată e de o calitate inferioară, neselecționată. Cultura plantelor industriale e aproape imposibilă.

4. *Necesitatea fixării pământului în vechiul Regat și în Basarabia* este al patrulea motiv pentru organizarea proprietăților. Se știe că în țările cu organizații de drept mai avansate pământul e evidențiat prin registre publice, care fac o dovadă exactă asupra lui și asupra tuturor drepturilor ce-l ating. Această evidențare e ceea ce se cheamă fixarea pământului, care la rândul ei era două urmări bine făcătoare în viața economică, și anume:

a) asigură mai întâi stabilitatea dreptului de proprietate și b) preface apoi pământul în obiect sigur de ipotecă pentru creditul rural.

În vechiul Regat și Basarabia, pământul nu este încă fixat. Incontestabil, există și aici un fel de evidență, care însă este atât de inferioară încât nu asigură în mod conștient modul de proprietate și nici nu preface pământul în obiect sigur de ipotecă. Aceasta mai ales la proprietatea mică. În urma acestei împrejurări, creditul atât de necesar

în viața economică n'a luat de bază în mod serios pământul ca ipotecă. De aici urmează, că creditul ipotecar aici nici nu s'a prea dezvoltat și nici nu s'a prea practicat în așa măsură ca în provinciile unde evidența pământului era mai perfectă.

În urma operațiunilor agrare, proprietatea mică a sporit simțitor. Astfel, sistemul de evidență de odinioară, care poate era bun pentru proprietatea mare, azi e chemat să servească pentru cea mică. Acest sistem însă, nefiind potrivit, nu mai răspunde nici timpului și nici necesităților economice de azi. El trebuie înlocuit printr'un altul, care să răspundă împrejurărilor de azi. Azi e necesară o evidență bună a pământului, care să facă dovada exactă despre porțiunile de pământ, despre persoana proprietarului și a tuturor drepturilor ce ating pământul. Aceasta se va face prin fixarea pământului în registre potrivite, în mod sistematic și bine chibzuit, — în cărțile funduare.

Prin fixarea pământului va crește în mod simțitor puterea de credit a țării față de străinătate. Vechiul Regat și Basarabia alcătuiesc două din trei părți a țării întregi, deci pământul lor va ridica mult baza de ipotecă pentru creditele viitoare. Capitalul străin vine și se așează bucuros acolo unde el este garantat. În țările unde există cărți funduare, proprietarii beneficiază în măsură mai mare de credite decât acolo unde ele încă nu sunt introduse. Chiar capitalul străin este bun bucuros să se plaseze în mod particular asupra proprietăților particulare, dacă registrele cărților funduare sunt bine făcute și bine administrate.

Desvoltarea vieții noastre agricole reclamă de urgență un mare capital rural, ușor și potrivit; ea are nevoie de credite pe durată mai lungă, în condițiuni lesnicioase. Iar aceste credite nu pot fi decât credite ipotecare.

ION IACOB

Farmecul

Când a înțeles că era ca și logodită, zâmbi în silă pen tru a-ș ascunde turburarea; dar nu cuteză să zică o vorbă, de teamă ca tremurarea glasului să nu trădeze golul desamăgirii ce deodată se făcuse, imens și dureros, în pieptul lu .

Să renunțe, așa dintr'odată, la un vis ce de-abia începuse a i-se înjgheba în închipuire?.. Ce lovitură neașteptată !

Dar ea, întotdeauna fusese atât de prietenoasă cu dânsul ! Când privirile lor se întâlneau, ochii ei sclipeau ca de o mare bucurie, și din zâmbetul cu care îl întâmpina de câte ori își dădeau mâna, grăia o simpatie ce crezuse că-l putea îndreptăți la toate speranțele... Să fi fost o simplă cochetărie ?

Revenit din prima turburare, începu încetul cu încetul a-și reclădi toate iluziile pe care „prietenu l bine-voitor“ i le risipise cu o singură vorbă.

„Ca și logodită...“ Și ce ? Atâția părinți nu sunt cari își logodesc copilele, neștiutoare încă de simțirea ce trebuie să lege două suflete destinate a-și trăi viața toată unul pentru altul ? Atâtea copile nu sunt care, tocmai în această neștiință a lor, primesc fără revoltă, în obicinuița supunerii și ascultării, hotărârea părinților?..

Dar un moment poate veni, când ochii neștiutori se limpezesc, când inima fecundată de o simțire nouă și nebănuită până atunci se deschide altor dorințe și se avântă, tânără și svăpălată, spre alte aspirații... De ce, pentru dânsa, acest moment n'ar fi fost acela, când pentru prima oară ochii lor s'au întâlnit, și mâinile lor s'au atins ?

* * *

Și iată că, din simțirea dureroasei desamăgiri, nădejdea, și cu ea văpaia dragoștei, se ridicară mai puternice și mai mistuitoare de cât ori când.

Nici odată nu-și simțise inima svăcnindu-i atât de neastâmpărată în pieptul plin de o dulce senzație, ca acum, gândindu-se la farmecul îmbătător al acestei apariții încântătoare care era Ea; ea, așa de gin-

gașă în veselia ei blândă și înțeleaptă, atât de delicată și distinsă în toate mișcărilor ca și în vorbele ei; și mai presus de toate ochii, privirea ei atât de șagalnică și duioasă în acelaș timp, făgăduitoare de oate comorile unui suflet numai de dragoste și bunătate.

Ea a altuia?... Niciodată! niciodată!

Și dacă, cu toate acestea...

Nici o vorbă de dragoste nu se schimbase până atunci între dânșii. Avea el vre-un drept să crează în simpatia, în prietenia ei?... Dar dacă, cu adevărat, dimpreună cu mâna, era făgăduită și inima ei?...

Își lipi fruntea înfierbântată de geamul rece, și plânse copilărește.

* * *

Tremurând deschise ușa și intră sfios... Ea tresări când îl văzu așa, pe neașteptate...

Nu mai era veselă și zâmbitoare ca altă dată. Înfașurată într-o broboadă roșie peste piept se făcu tot așa de roșie, îngânând încurcată vorbe despre o răceală...

Apropiindu-se, dânsul simți că așa trebuia să fie.

— Nu visai să mă vezi astăzi, — începu el tot atât de încurcat acum ca și dânsa. Dar voiam... trebuia numai decât... să te întreb ceva... Să mă scapi dintr'o mare, dintr'o foarte mare îndoială, care...

Ea îl asculta fără a părea surprinsă, — jignită totuși de această situație nouă și neașteptată în care se găseau amândoi.

El se opri. O simțire de descordare, ca o tristă și dezolatoare mahmurie după o cheltuială nesocotită, nebunească, de energie nervoasă, îl lasă deodată atât de abătut, în cât gândurile începură a i se turbura în minte și vorbele a i se încurca în gâtje.

Ea îl privi acum întrebătoare, pe când genele-i clipeau, ca de o ușoară emoțiune.

— Am auzit, urmă el înșfârșit schimbând glasul și încercând să zâambească, — am auzit că ești logodită...

— A, nu! — și se roși iar, — nu încă...

— După toate formele nu, dar... „ca și logodită“, — așa mi s'a spus. Și...

— Și?... întrebă ea cu o tremurare de nerăbdare în glas.

— Și... am ținut să fiu cel dintâi care să-ți aduc felicitările mele...

ION GORUN

Reforma agrară în țările vecine

Nu puține sunt semnele care ne arată marea nemulțumire ce s'a creiat pe urma unei greșite sau vinovate aplicări a reformei pământului. Amărăciunea este accentuată mai ales în nouile provincii, unde cel de al doilea principiu al legii agrare, cel național, care trebuia să primeze, a fost călcat în picioare fără vreun motiv binecuvântat. Pentru a demonstra gradul de rătăcire al administrației noastre, care și-a permis să se abată dela principiul recunoscute ca imutabile, vom arăta mai jos în rezumat, cum au înțeles statele împrejmuitoare să se comporte față de aceleași principii. Din aceste rezumate se va vedea, că în timp ce la noi, în multe părți, pământul expropriat a devenit un obiect de speculă sau s'a distribuit unor elemente cari sub raport patriotic nu prezintă prea multe garanții, statele vecine își creiază prin acest mijloc noi pături sociale, pe care în vreme de primejdie să poată conta cu certitudine, fie în interior, fie în exterior. Operațiunile noastre de reformă agrară nefiind terminate, învățătura trasă din vecini, pe lângă un singur dram de înțelepciune și prevedere politică, s'ar mai putea încă pune în valoare.

* * *

În Ungaria, la realizarea reformei pământului nu s'a avut în vedere decât scopul politic, neglijându-se cu desăvârșire acela social și economic. *)

După cele două revoluții pătura socială mijlocie bolșevizându-se, prin reforma pământului se încearcă restabilirea echilibrului de mai înainte prin îmbrățișarea elementelor de încredere. În anii 1920—21 s'a adoptat ideea regentului Horthy de a se pune bazele unei noi pături sociale, recrutată din rândul „vitejilor“ din războiu, recomandați de o comisie specială a ministerului respectiv.

Pământul se distribuie după gradul „vitejilor“. Ostașul de rând primește 10 iugăre, și de aci încolo lotul se mărește progresiv. Ofițerii superioari obțin între 100—200 iugăre, generalii 200.

*) Vezi *Pesti Hirlap* din 20 August 1925.

Pământurile pe care se împrăprietăresc „viterji“ au fost expropriate sub titlul de „contribuție pentru refacerea țării“. Proprietățile expropriate în felul acesta ating cifra de 400.000 iugăre cadastrale.

Până în momentul de față au fost împrăprietăriți 6000 de „viteji“, între cari 1500 ofițeri. Împrăprietările acestea se îndeplinesc cu un fast deosebit, făcând să reînvie toate ceremoniile medievale maghiare, la care țin să ia parte toate celebritățile vieții publice.

Promovarea „vitejilor“ se face succesiv, an de an, astfel că acești pretorien ai lui Horthy vor ajunge cu vremea cel mai important factor politic și social.

Refugiații din Ardeal și din celelalte provincii pierdute se bucură de numeroase și mari privilegii. Pe seama acestora cumpără și distribuie pământ *Banca Altruistă*. Li se dă un lot egal cu acela avut la domiciliul de origine.

* * *

În Ceho-Slovacia pământurile secularizate se împart în baza legii din 30 Ianuarie 1920. *) *Oficiul funciar al Statului* distribuie solul celor îndreptățiți, după categorii, urmărind deopotrivă scopuri economice, sociale și naționale. Printre cele din urmă intră:

a) o dreaptă repartiție a pământului după naționalități;

b) readucerea în țară a celor vreo 2.300.000 emigranți cari trăiesc în afară de granițele Republicii cehoslovace;

c) împrăprietărirea legionarilor și a persoanelor aparținând forțelor armate, precum și a descendenților acelor cari au murit pentru patrie.

Pământul trebuie astfel distribuit celor îndreptățiți, încât să-și poată organiza exploatarea independente.

Pământul poate fi atribuit cu titlul de proprietate individuală sau colectivă, sau dat în arendă.

Legea din 11 Martie 1920 acordă credite ieftine pentru înlesnirea operațiilor agrare și anume: credit de achizițiuni, de exploatare și de construcții.

Legionarilor, invalizilor și văduvelor de războiu li se acordă credite suplimentare, speciale, din fondurile destinate exclusiv pentru ajutorarea acestora.

Până la sfârșitul anului 1923 au fost împrăprietăriți 6218 legionari. În afară de aceasta s'au format 26 ferme-model pentru legionari, precum și o mare colonie de 966 ha.

Colonizările se fac mai ales în Slovacia și în Rusia subcarpatină, va să zică acolo unde elementul național este în inferioritate.

Până la sfârșitul anului 1924 s'au făcut colonizări pe o întindere de 13.000 ha, plasându-se 900 familii. 514 familii au fost grupate în 24 comune nou fondate, acordându-le tot felul de subzidiri, iar alte 10 sunt în curs de construcțiune. În scopul colonizărilor mai este rezervat un teritoriu de 112.000 ha.

---

*) Ant. Pavel, *Les bases et les effets dela Rêforme foncière en Tcheco-Slovaquie*, Prague 1925.

„Oficiul funciar“ a acordat coloniștilor un credit de 43 milioane-coroane în scopuri achizitive și constructive.

* * *

Din punct de vedere al legiferării, Iugo-Slavia este unul din puținele state cari n'au reglementat reforma pământului. Dar numai din acest punct de vedere, căci de fapt noua repartitie a pământului s'a făcut mai radical ca oriunde. În măsurile luate de organele administrative principiul național a fost respectat integral. Aceste măsuri se bazează pe un singur decret-lege din anul 1919, care desființează latifundiile, lăsând maximum 500 iugăre proprietarilor cultivatori și maximum 100 iugăre persoanelor morale, sau celor cari dau în arendă. Cetățenilor străini li s'a luat tot pământul.

De binefacerile reformei agrare, după însuș textul decretului-lege, nu se vor împărtași decât cetățenii de origine slavă. Minoritarii, printre cari și românii, nu au primit nicio palmă de pământ.

Slavii se împărtașesc la repartitia pământului în următoarea ordine: a) voluntarii din războiu, b) coloniștii, c) cei lipsiți de pământ. Cei de sub a) și b) primesc minimum 8 jugăre, plus $\frac{3}{4}$ de iugar loc de casă, iar cei de sub c) după putință.

Coloniștilor maghiari li s'a luat nu numai pământul întreg, ci și casele zidite pe cheltuiala proprie.

BCU Cluj / Central*University Library Cluj

Am adus aceste câteva pilde din vecini, pentruca să atragem și indirect atențiunea organelor noastre oficiale și opiniei publice asupra laturei naționale a reformei agrare, pe care aplicațiunea administrației noastre a ignorat-o într'un mod condamnabil.

Elementele noastre patriotice din Ardeal și Banat au fost excluse dela binefacerile acestei reforme, și parcă nimeni nu se gândește că nu toți vecinii ne sunt prieteni, că nu se știe momentul când va trebui să ne măsurăm patriotismul la frontiere.

Constituiți în stat național, noi credem că nu mai e posibil să menținem acest sentiment prin simple apeluri la jertfă, în timp ce beneficiile se canalizează în spre elementele dubioase, pe care niciun fir de nisip din clădirea României-întregite nu se poate sprijini.

P. NEMOIANU

„Cetățenii de onoare“

— Nedreptăți făcute invalizilor de război —

În două articole apărute în paginile acestei reviste am căutat prin câteva exemple să arat starea jalnică a invalizilor de război din țara noastră. Mă voi încerca să arăt mai jos, spre o mai bună înțelegere a celor spuse, cum a putut un invalid de război să-și câștige drepturile sale.

Invalidul e un ostaș din cadrele active sau de rezervă ale armatei, care are o infirmitate căpătată sau agravată în serviciul militar de război. Cuvântul: infirmitate, în cazul de care e vorba, cuprinde în sine nu numai lipsa sau anchilozarea unui organ al corpului, dar presupune și o boală incurabilă, care dă incapacitate de lucru; cum ar fi tuberculoza. Să fim bine înțeleși, nu orice boală îți dă dreptul de a spune că ești invalid de război. Dar aci noi nu vom intra în amănunte medicale. Vom cerceta numai *procedura îndeplinită*, care a prezintat multe lacune, și care a făcut multe neajunsuri foștilor luptători cu drept de pensie din partea statului.

În urma unei răni sau a unei boli căpătate sau agravate în timpul războiului, (războiul a fost sôcotit ca începând din 1914 până la 1 Aprilie 1921, când armata a trecut pe picior de pace) ostașul trebuia să fi fost internat într'un spital militar. De acolo a fost trimis în fața unui consiliu de reformă, sau a cerut el însuși aceasta printr'o petiție, la care a anexat certificatul medicului respectiv și biletul de eșire din spital: pe cale erarhică, dacă militarul a fost activ sau mobilizat la data cererii, prin cercul de recrutare, direct, dacă era lăsat la vatră.

Cererea aceasta și vizitarea solicitatorului de către consiliul de reformă medical *trebuia făcută* (după legea din 2 Septembrie 1920 referitoare la cei cari au luat parte la războiul pentru întregirea neamului și urmașii acestora, orfani și văduve) până la data de 1 Aprilie 1923, adică cu doi ani în urmă după trecerea armatei pe picior de pace.

Ministerul de Război însă, văzând marile cereri îndreptățite ale

multor ostași, a prelungit acest termen cu încă doi ani, adică până la 1 Aprilie 1925. *Dar numai pentru gradele inferioare, pentru ofițeri nu.*

Care să fi fost motivele, pentru ca acest termen să fie prelungit cu doi ani numai pentru gradele inferioare, iar pentru ofițeri să fie oprit la 1 Aprilie 1923, n'am putut pricepe. Cu toate că această măsură privitoare la prelungirea termenului până la 1 Aprilie 1925 a fost luată pentru gradele inferioare, n'au putut avea cunoștiință de ea mulți dintre foștii luptători, din cauză că n'a fost publicată și afișată îndeajuns, mai ales la sate. Astfel, o măsură bună aurămas s'o știe numai cei cari au luat-o.

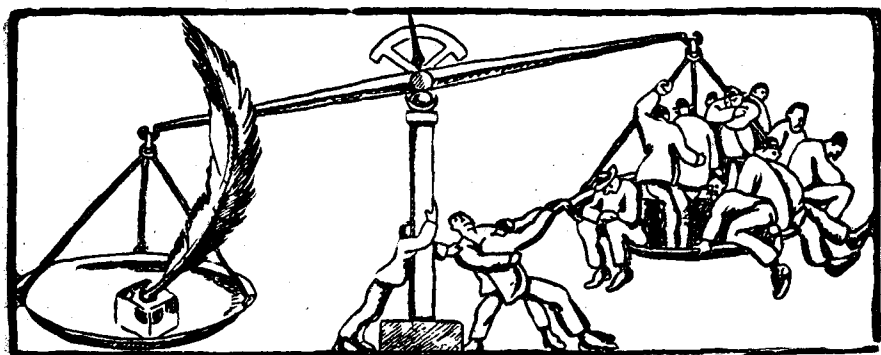
Dar și mulți din cei cari s'au prezentat în fața consiliilor de reformă *au fost respinși*, pe motiv că n'au avut biletul de eșire din spital din timpul campaniei. N'a voit nimeni, sau n'a știut cine să-i învețe pe bieții soldați, să-și ceară și să-și păstreze acest act. Dacă mai adăugăm la aceste neajunsuri și faptul că în consiliile de reformă de pe lângă fiecare corp de armată medicii militari au fost de-o severitate excesivă, nereformând din armată decât pe ostașii aflați pe pragul morții, ne putem da seamă ce mare nedreptate s'a făcut foștilor combatanți.

Trecem acum la ofițeri. Am văzut că legea cu ei fost și mai vitregă. Termenul dela 1 Aprilie 1923 neprelungindu-se, n'au putut trece prin aceste consilii, decât prea puțini din cei cari aveau acest drept. Cu toate acestea, printr'un ordin de birou al ministerului de Război s'au mai reformat și după 1 Aprilie 1923 vreo 60—80 ofițeri ca invalizi de război. Ministerul de Finanțe a refuzat însă, și refuză și acum, plata pensiunii acestor bravi ostași, mai toți bolnavi de tuberculoză, pe motiv că acest drept l'au câștigat după termenul prescris de legea din 2 Septembrie 1920. Trei din cei 60—80 ofițeri, conștiinți de dreptatea cauzei lor, au dat ministerul de Finanțe în judecată, și după mai multe înfățișări *au câștigat* pensia de invalid de război. Curtea de Casație a stabilit și o jurisprudență, cu ocazia procesului căpitanului Ilie Stricatu, prin decizia nr. 864 din 1925, în materie de pensie militară la ofițerii invalizi. Restul ofițerilor invalizi, fiind, după cum am spus mai sus, bolnavi și în majoritate săraci, n'au avut nici timpul și nici mijloacele materiale ca să se judece *fiecare în parte*, după cum dorește ministerul de Finanțe, și astfel au rămas pe drumuri să cerșească, ei, ostașii mândri de altă dată, mila dezertorilor și a îmbogățiților de pe urma suferinței lor.

Iată cum, și juridicește, dreptatea e de partea celor 60—80 ofițeri invalizi, *fără pensie*, ne mai vorbind de dreptul sfânt al ostașului infirm de pe urma războiului. D. ministru de Finanțe se poate felicita că a putut face economii la departamentul d-sale cu pensia de foame a ofițerilor bolnavi de mai sus, invalizi din război. Dar să nu pedepsești, Doamne, pe cei cari fac păcatul de neertat, de a lua pâinea de la gură ostașului bolnav !..

C. ARGINTARU
— ofițer invalid —

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Guvernarea de mâine

Rezultatul neașteptat al alegerilor agricole a pricinuit, pe-alocuri, o dezorientare vremenică a opiniei publice dela noi. Grație propagandei interesate a unor anumite gazete fără răspundere, și grație aceloră dintre partidele de opoziție care au încercat să atribuie un caracter politic unei instituții pur profesionale, s'a produs, pentru câțiva vreme, un soi de eclipsă parțială a realităților. Mulți s'au grăbit să tragă concluzii precise și imediate dintr'o victorie dubioasă, fără niciun tâlc electoral, și n'au fost puțini aceia cari, văzând comentariile tendențioase ale presei din strada Sărindar, și-au închipuit că problema succesiunii la guvern a și fost rezolvată de alianța ocazională a conglomeratului naționalo-țăranist.

Astăzi, lumea a început să se desmeticească. În frumosul tablou au început să se zărească disimulatele crăpături. Oamenii cu bun simț au început să vadă limpede primejdia unei biruințe reale a demagogiei.

În această privință, credem noi, declarațiile făcute de d. Octavian Goga ziarului *Indreptarea*, precizează fără mult înconjur adevărata situație în care ne găsim. D. Octavian Goga, fiind întrebat asupra înțelesului recentelor alegeri pentru Camerele agricole a precizat dintru început, că nu se poate trage din rezultatul lor nicio concluzie asupra succesiunii la guvern, fiindcă ele n'au fost o consultare politică propriu zisă.

— „Dacă ar fi însă să am o părere asupra indicațiilor ce se desprind din constatările actuale, a adăugat d. Octavian Goga, atunci

aş zice că în măsura în care agitaţiile nesăbuite prezintă sorţi de izbândă, în aceiaş măsură restabilirea ideii de ordine se impune cât mai grabnic la noi în ţară. Nu cred că România de azi, cu stările ei interioare de mozaic sufletesc neînchegat încă, şi cu vecinii ei din toate părţile, îşi poate permite luxul unor zguduiri sociale pricinuite de lozince subversive. Războiul civil mi se pare detestabil totdeauna, în orice caz el nu poate începe înainte ca războiul naţional să fie un capitol încheiat în viaţa unui popor. Eu nu văd încheiat încă războiul nostru naţional, şi de-aceea refuz ori-ce evoluţie de doctrină spre catechismul dela Moscova. Cred, de-asemeni, că instinctul politic sănătos care povăţuieşte masele noastre, cu toate eclipsele lor trecătoare, nu de-aceia a respins regionalismul ardelean ca să-l înlocuiască cu exaltările Basarabiei. Centrul de greutate al ţării nu-l putem îndruma spre Tatar-Bunar. Iată de ce, dacă ar fi să trag o concluzie pentru ziua de mâine, aş crede că astăzi un regim de muncă rodnică nu poate fi inaugurat decât de către un guvern, care din primele zile restabileşte prestigiul autorităţii. Taina acestei regenerări morale e astăzi încă tot în mâinile generalului Averescu.“

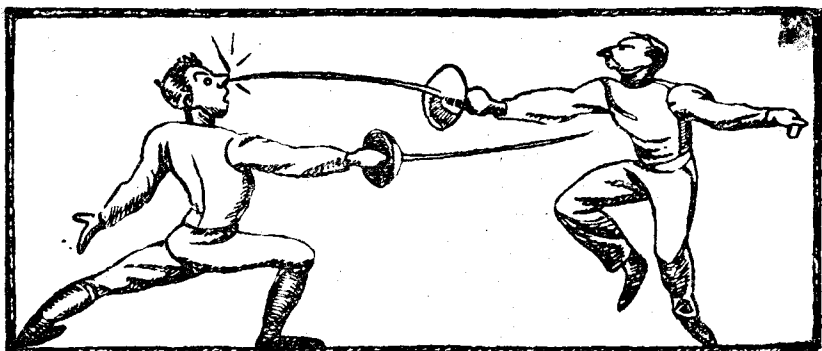
Ocupându-se apoi de născocirile acelorăş anumite gazete, în fruntea cărora se plasează *Neamul Românesc* al dlui N. Iorga, cari nu mai obosesc povestind imagineare frământări în sânul partidului poporului, d. Octavian Goga a răspuns astfel:

— „Citesc şi eu din când în când cancanurile presei din Capitală, cu sau fără pistrui. Sunt lipsite şi de invenţie şi de bun simţ. Brodate pe exagerări idioate sau pe vorbe răzleţe scăpate la bucătărie, ele dau aspectul unei gazetării de scandal. Au ceva din conversaţiile colorate dela balul slujnicilor. Ce desminţiri să le dăm: Că generalul Averescu n'a primit un ultimatum pentru a-şi schimba politica de până-acum? Că eu nu sunt logofătul d-lui Brătianu, şi că în rândurile noastre e cea mai frăţească armonie? E inutil! Lumea ştie ce plătesc fantaziile honigmanilor. Lumea mai ştie şi faptul precis, că psihologia partidului nostru refuză orice spirit de fraudă şi de coterii. Intors la Bucureşti, am avut prilejul să-mi văd prietenii politici, cu care m'am găsit de perfect acord în aprecierea tuturor chestiunilor curente. Sosind dela Turnu-Severin, unde am avut plăcerea să vizitez pe generalul Averescu, pot să vă spun că n'am înregistrat nici umbre nici muştrări. Generalul, cum l-am văzut eu în cadrul liniştei lui dela vie, era tot aşa de senin şi de încrezător cum trebuie să fi fost în preseara ofensivei dela Mărăşti“ ...

Această fugară imagine caracterizează, cu toate acestea, o întreagă situaţie. În tabăra aşa zisei opoziţii-unite e zarvă mare, forfoteală şi nedumerire, — toţi se gândesc la onorurile viitoare şi nimeni nu ascultă. Pe când dincoace, în rândurile partidului poporului, e linişte, încredere şi disciplină. O *singură* oaste, dar şi un *singur* steag!

Nu e greu de ghicit de care parte va fi biruinţa.

ION BALINT

GAZETA RIMATA

Menajerie politică

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D I D. R. Ioanişescu a făcut
campania electorală în alegerile
agricole cu ajutorul unei me-
najerii.

Zadarnic stai cuprins de indignare
Şi aspru osândeşti demagogia;
In faţa veseliei populare
A biruit, la vot, menajeria.

Ades, spre târg, mulţimea năvăleşte,
Şi tu te temi să nu se 'ntâmple-o dramă,
Rămâi acasă şi te linişteşte,
E îmbulzeală, — ca la panoramă!

Sunt fel de fel de specii minunate:
Sunt papagali de-o rară elocinţă,
Sunt lupi păroşi, cu gesturi democrate,
Şi sunt catări, model de stăruinţă.

Intr'un bazin, flirtând cu o sirenă,
Nepăsător de ale apei cursuri,

*Plutește Cicio Pop ca o balenă,
Svârlind în aer trombe de discursuri.*

*Cu barba prinsă 'n cușca lui enormă
N. Iorga 'nghite tone de hârtie,
Și-și tot admiră răpitoarea formă,
Vino să vezi girafa care scrie!*

*Argetoianu, pe o bancă geme
Intins ca pe paleta unui pictor,
Stomacul lui e plin de tantieme,
E cruntul boa, șarpele constrictor . . .*

*Și-alături, pe o muche de ulucă,
Se suie ca pe-un vârful de metereze
Cameleonul, prietenul Ghiulucă,
Și vine, dulce, iar să pertracteze!*

* * *

*Zadarnic stați cuprinși de indignare
Și aspru osândiți demagogia,
In fața veseliei populare
A biruit, la vot, menajeria.*

BUFALLO BILL

— înblânzitor de animale —

INSEMNĂRI

— Odată cu acest număr, administrația „Țării Noastre“ a trimis tuturor abonaților noștri rămași în urmă cu plata abonamentului o înștiințare circulară însoțită de un mandat poștal, cu rugămintea de a ne achita sumele pe care ni le datorează. Repetăm rugămintea administrației și pe această cale, înghăduindu-ne a aminti tuturor acelor care au primit regulat revista noastră, că dificultățile materiale prin care trebuie să răzvim nu le putem învinge decât cu ajutorul cititorilor noștri înțeleghători.

Singurul deficit al „Țării Noastre“, nu sufletesc ci material, ar proveni din întârzierea pe care, desigur nu din rea voință, unii din abonații noștri o pun în achitarea abonamentelor. Fiecare zăbavă de acest fel, deranjând rosturile modestelor noastre așezări administrative, ne pricinuiește însemnate pierderi.

D. N. Iorga informează. — Un redactor binevoitor dela *Revue française*, d. S. Gorceix, pe care mărturisim că nu-l cunoaștem, a avut nefericita inspirație de a se adresa dlui N. Iorga, pe care îl cunoaștem prea bine, și de a-i cere un articol informativ despre aspectele literaturii românești din ultimul veac. Articolul, scris de dl N. Iorga și tradus de dl S. Gorceix, a apărut în revista franceză sub iscălitura amândurora. Rămâne să se stabilească, ulterior, dacă într'adevăr l-a citit cineva.

În ceea ce ne privește, mărturisim că am avut această curiozitate. Nu pentru că am fi fost dornici să cunoaștem opiniile literare ale ex-apostolului din Văleni. (În cazul acesta n'am fi avut nevoie de *Revue française* și de d. S. Gorceix, căci *Universul literar* e mai la îndemână...) Alțeva ne-a îndemnat să răsfoim proza critică a dlui N. Iorga. Știam dinainte, că infelicele autor al „Mamei lui Ștefan cel Mare“ va fi silit să pomenească, maltratând

literatura noastră cea nouă, și despre câțiva scriitori români ale căror convingeri politice au darul să-i displacă. Așteptam să vedem, până unde merge îngustimea de suflet a maniacului dramaturg. Apărați de orice surpriză ne pregăteam să culegem, din articolul destinat să informeze în mod obiectiv străinătatea asupra valorilor estetice ale cugetului românesc, picăturile de fiere ale micilor necazuri de-acasă...

Nu ne-am înșelat. Indrumat ca totdeauna de o seducătoare delicatețe, d. N. Iorga a ales momentul și locul cel mai potrivit pentru a-și descărca în voie punga de fiere amară a dușmăniilor sale personale. S'a trezit, prin urmare, înjurându-și presupușii concurenți politici, tocmai atunci când trebuia să vorbească publicului francez despre frumusețile nepieritoare ale literaturii românești, pe care — în treacăt fie zis — n'a priceput-o niciodată.

D. N. Iorga ar fi putut să-și pedepsească adversarii prefăcându-se pur și simplu că ignorează existența lor. Dar nu! D. N. Iorga a fost mult mai crud... În tovarășia inocentă a amabilului d. S. Gorceix, d. N. Iorga le drămuiește talentul, le dijmuiește inspirația și le contestă originalitatea! Cititorul francez e rugat stăruitor să creadă, de pildă, că d. Octavian Goga se distinge de Coșbuc „printr'o simpatie deosebită pentru procedeele poeziei lirice maghiare“, și că până și „nota socială“ din opera aceluia care a scris *Oltul* și *Clăcașii* „a avut la origine acelaș izvor“, alimentat de „influența unui grup literar dela Iași, impregnat de gândirea rusă contemporană, care publică revista *Viața Românească*“.

Să lăsăm la o parte ereziile, — să le zicem: istorice, ale puțin scrupulosului poligraf. D. N. Iorga, care din în-

tâmplare nu trăia pe vremea aceea chiar în Peleponez, ar trebui să-și aducă aminte, că așa numita „notă socială“ din versurile dlui Octavian Goga n'a putut să fie „întărită“ de grupul literar dela *Viața Românească*, de vreme ce versurile cu pricina au fost scrise mai 'nainte de a ieși la iveală curentul poporanist al excelenței reviste dela Iași. Cu aceeaș sentențioasă ușurință, d. N. Iorga îl trecuse cândva, foarte satisfăcut, pe d. Octavian Goga, printre reprezentanții convinși ai *Sămănătorului* dumisale. Lăudăroșia de atunci nu era mai puțin mincinoasă decât strâmbătura de astăzi.

Să trecem însă la cealaltă năzbătie cu „procedeele lirice maghiare“. După știința noastră, d. N. Iorga nici nu vorbește, nici nu înțelege limba maghiară. De unde a scos atunci onestul informator, această prostie gogonată, și cum se face că abia azi o spune pentru întâia oară, cu toate că ocazia de a o scoate la iveală, să fim drepți, nu i-a lipsit? Crede d. N. Iorga că face un deosebit serviciu țării sale, susținând că cel mai caracteristic reprezentant al sufletului ardeleanesc din literatura română modernă nu e decât un servil imitator al poeziei maghiare? În cazul acesta, după credința noastră, d. N. Iorga era dator să meargă mai departe și să arate, cu reproduceri exacte și cu texte comparative: 1) în ce măsură și unde se resimte la d. Octavian Goga simpatia pentru procedeele poeziei maghiare? 2) care anume poeți maghiari l'au influențat și d. Octavian Goga? și 3) în care din scrierile dlui Octavian Goga se poate descifra o asemenea influență?

Nefăcând d. N. Iorga acest lucru, noi suntem nevoiți să scoatem la iveală numai procedeele sale, care sunt foarte urâte... Astfel, încetul cu încetul, nu mai rămâne niciun domeniu din activi-

tatea fecundului polihistor unde barba sa să nu se fi bălăcit, și unde să nu fi amenințată cu săpuneala. Credeam, până aici, că N. Iorga își va păstra barba intactă cel puțin în literatură... Zadarnică speranță! Vom fi nevoiți, deci, să ne apropiem iarăș cu foarfecile și cu briciul, — deși cunoaștem repulsiunea adâncă a clientului nostru pentru orice fel de instrument tăios...

Respectă-ți barba literară, domnule Iorga, sau și-o radem și p'asta!

Teorii constituționale. — Un grauer dela *Adevărul*, care iscălește: M. Ieșanu, fiindcă e de fel din Târgul-Cucului, declară pe față că nu-i plac teoriile constituționale ale dlui general Averescu.

Motivul e din cale afară de serios. Șeful partidului poporului a fost deunăzi la Craiova. Acolo, în mijlocul unei adunări însuflețite, a făcut câteva declarații asupra situației politice, al căror conținut a alarmat grozav toată tabăra de rotative de pe strada Sărindar. Inregistrând disprețul cu care fruntașii din așa zisa opoziție-unită vorbesc despre armata țării, jignind-o și batjocorind-o, dl general Averescu a reamintit celor cari au cam început să uite, că niciun partid politic nu poate să guverneze fără să se sprijine pe forța publică. Și forța publică e, se înțelege, armata! }

Cum? Armata? Iar armata?

Atât a fost de ajuns, pentruca democrației cu pistrui dela *Adevărul* să sară în sus speriați de moarte, și să se ascundă cu grije tremurătoare în dosul unei tot atât de prudente comentarii... constituționale. Blumenbergii presei noastre de negustori, adăpați din frageda lor pruncie la isvoarele dreptului civil public, sunt de părere că guvernul, ori care ar fi el, (dacă e democrat) a'are nevoie să se bucure de sprijinul armatei, pentrucă armata nu are a se

amesteca în trebile lăuntrice, armata are o singură menire: să apere hotarele țării!...

Cunoaștem foarte de aproape, încă de pe vremea războiului, antipatia, am putea zice organică, a honigmanilor pentru armată. Trei sferturi din honigmanii cari au îmbrăcat (și nu de bună voie) uniforma militară la 1916 au dat bir cu fugiții la cel dintâi prilej. (De teamă, ca al doilea prilej să nu întârzie prea mult.) Statisticele ministerului de Război nu lasă nicio îndoială în această privință.

Nu ne miră, prin urmare, recenta teorie a *Adevărului*, pentru care armata nu are altă misiune, decât să apere cu prețul sângelui ei hotarele ospitalierei noastre țări. Cât despre trebile din lăuntru, să le lăsăm în grija lui Kalman Blumenfeld, lui C. Grauer, lui Bubi Brănișteanu, lui Kowitz, lui Coller, și celorlalți piloți pricepuți ai opiniei noastre publice! Aceștia, ce i drept, nu s'au bizuit niciodată pe armată...

Dar nici armata pe ei!

„Thebaida“ la Cluj. — A șaptea stațiune a Teatrului Național din Cluj s'a deschis Marțea trecută, cu *Thebaida* dlui Victor Eftimiu. A fost un succes de netăgăduit, și pentru actori și pentru autor. Din an în an, Teatrul Național pășeste tot mai sigur pe calea înfăptuirilor sale artistice. A învins ezitări-le legate de orice început, și-a corectat cu stăruitoare sforțări sărăcia, și și-a îngăduit îndrăsneli estetice din ce în ce mai mari. Felul în care d. Zaharia Bărsan ne-a înfățișat deunăzi tragedia dlui Victor Eftimiu, cu tot fastul și cu toată vigoarea necesară, constituie mai mult decât un spectacol onorabil. A fost o realizare admirabilă, impresionantă, care nu numai că nu s'a resimțit de vreo stângăcie obișnuită scenelor provinciale, dar a putut

să înfrunte, fără grije, orice comparație.

Thebaida s'a jucat la Cluj cu prestigiul celor cinci zeci de reprezentații dela Teatrul Național din București. Publicul nostru, care are însuflețiri mai puțin zgomotoase decât publicul din Capitală, a primit-o cu vădită emoție, prins de vârtejul grozavelor întâmplări. *Thebaida* este tragedia orașului Theba, care piere cufundată în propria-i nerecunoștință, lovită și de zei, dar înșosită, mai ales, de oameni. Dl. Victor Eftimiu, cași noi toți ceilalți, nu mai crede în Olymp, nu se mai teme de zei, și nu-și lasă eroii pradă oarbă destinului neînduplecat. Nefericitul rege Oedip, care a păcătuț fără să știe, așa cum hotărâseră puterile divine, mai înalte decât amăgitoarea-i putere regală, e iertat, și nesfârșita-i suferință își găsește-răsplata. Dar tiranul Creon, care se prăbușește prin el însuș, nu găsește nicăeri nicio consolare. El cade odată cu strălucirea Thebei, pe ruinele căreia se va ridica generoasa Athenă, în pământul căreia odihnește binecuvântata cenușe a regelui Oedip. Imprumutând acțiunea *Thebaidel* dela izvoarele autentice ale tragediei grecești, și concentrând o cunoscută poveste în cadrul strălucitor al celor cinci acte pline de mișcare, d. Victor Eftimiu a turnat cugețarea vechei Elade în tiparele simțirilor lumii de astăzi, dându-i cu generozitate un înțeles omenesc.

Interpretarea de care s'a bucurat *Thebaida* a fost aproape fără greș. D-na Olympia Bârsan, în covârșitorul rol al Antigonei, ne-a dat încă odată măsura talentului său puternic și evocator, întărindu-ne increderea în desăvârșitele sale însușiri de tragediană. Dnii N. Dimitriu în Oedip și D. Psatta în Creon au jucat cu multă prestanță rolurile ce le-au fost încredințate. Cei doi tineri societari ai Teatrului Na-

țional din Cluj se pot felicita pentru creațiile lor. D. C. Rusei în Tiresias, d. A. Șerban în Polinikes, d. C. Simionescu în Eteokles, și mai ales d. I. Vanciu în omul din mulțime, au contribuit la reușita reprezentației. Deasemeni d-na Miriam în Himena, și d-na A. Fotino în femeia din popor.

Însfârșit, elogiile cele mai calde se cade să meargă spre d. Zaharia Bârsan, care a fost animatorul plin de elan al acestui spectacol atât de bine încheșat.

Fonduri secrete. — Nu odată am văzut pornind din lipscănia gazetărească de pe strada Sărindar această idioată calomnie îndreptată împotriva noastră. Inchipuți-vă, *Țara Noastră* se înfruptă din fondurile secrete, (ale cui, rămâne să se vadă mai târziu) ca orice rosenberg dela *Lupta*! De câteori se simte mai de aproape încolțit, Albert Honigman, despre a cărui lăcomie regretatul Take Ionescu știa să povestească multe, recurge la acest suprem argument, menit să-i apere dughiana grav amenințată:

— *Țara Noastră* e stipendiată din fondurile secrete!

Noi am crezut, firește, că desmințind odată pentru totdeauna această infamă stupiditate, născocită de Fagurele dulce al presei de scandal, nu mai e nevoie, pentru oamenii cu scaun la cap, să revenim asupra unui atât de interesant subiect; dar fiindcă lătrătura se repetă din când în când, de câte ori intrăm cu biciul printre javre, atragem din nou luarea aminte a cetitorilor onești, (numai părerea acestora ne interesează) că năbădăioșii noștri adversari, dacă ar avea numai un început de dovadă, nu s'ar mărgini să boiborosească această vorbă aruncată în vânt: „*Țara Noastră* e stipendiată din fondurile secrete!”

Din care fonduri secrete? Cât ni s'a dat? De unde ni s'a dat? Cine ne-a dat? Iată întrebările pe care, dacă am avea naivitatea de a mai sta de vorbă cu pirații condeiului, ar trebui să le asvârlim în fața obrăzniciei cutezătoare. Am făcut cândva și acest lucru, dar în totdeauna Albert Honigman a răspuns șiret :

— „Dacă fondurile sunt secrete, de unde să știi?”

Și a clipit cu perversitate din pleoapele-i bolnave de conjunctivită, — singura parte a obrazului *Luptei*, care mai e în stare să roșească.

De-atunci, nu mai întrebăm și nu mai cerem nimic. Cine îl crede pe Honigman, — să-i fie de bine !

Încă un sacrificat! — Este d. Istrate Micescu, avocat de mare talent și decan al baroului de Ifov.

Prompt și lapidar, *Adevărul* publică zăpăditul prin care ilustrul jurist a trecut în cartea neagră a gazetei, apendicele modern al „Thorei”. Proza cu perciuni a dlui Grauer, sună așa :

„În lumea profesională dela Iași a produs o foarte rea impresiune faptul că d. Istrate Micescu, de curând numit profesor la facultatea juridică din acel oraș, a crezut de cuviință să-l asiste pe d. A. C. Cuza în fața Casației în chestia retrogradării la catedra de economie politică”. Căci, — adaugă foaia din Sărindar, — d. Micescu „nu poate să pretindă că n'a avut în vedere decât latura juridică a chestiunii”...

Am înțeles.

Pricina pentru care d. Micescu e amenințat cu „herămul” sub forma unei abilități cusute cu ață albă de talmudicul curaj al grauerilor, e foarte limpede. Așa dar, ia aminte și păzește-te, domnule Micescu! Fulgerile de hârtie ale dlui Bubi Brănișteanu te pândesc dela... înălțimea întuneco-

selor pivaiți, unde găiaie neconținut teribila furtună a rotativelor pestrițe. Puhoiul de cerneală al tuturor nădărilor îți va îneca talentul în valul lui nimicitor.

Ai răscolit împotriva-ți epileptice furii rituale, te-ai pus în calea blumenbergilor, ai apărat pe Cuza: ești un om distrus, domnule Micescu!

— O, și cât era de simplu să treci în brațele lui Abraham, d-ta și toți urmașii d-tale... De ce n'ai pledat pentru amicul Goldstein, democratul convins, care a ajutat mărinimos odinioară la restaurarea modestului palat al Senatului?

Dece n'ai pledat pentru Goldstein, domnule Micescu?

Teatru pentru școlari. — S'a mai scris și în anii trecuți despre necesitatea organizării unor reprezentații pentru școlari la Teatrul Național din Cluj. Aceste reprezentații s'ar da săptămână de săptămână și ar avea o tendință pronunțată didactică. S'ar juca piese din literatura națională și străină, care își au importanța lor din punct de vedere istoric-literar, deși la reprezentațiile pentru cei adulți nu se mai joacă. Așa, bunăoară, s'ar relua unele comedii și feerii de Vasile Alexandri, Matei Milló, V. A. Ureche, și alții. Ceeace elevii învață la școală ar vedea și jucat pe scenă de artiști adevărați, nu de diletanți. O conferință a profesorilor dela școlile secundare din Cluj ar putea să dea direcțiunii Teatrului Național prețioase indicații în această privință.

La această consfătuire s'ar putea stabili și piesele teatrale la care elevii de școală pot sau nu pot să participe. Mai adăugăm, că reprezentațiile pentru școlari nu credem să aducă pagube materiale Teatrului Național.